

METROYA YAKIN EV

Dr. ÜMİT TAŞTAN

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;

Çiçekler gürültüyle açar;

Gürültüyle çıkar duman topraktan.

(Orhan Veli)

Büyük şehirlerde “metroya yakın ev” diye bir ayrıcalık vardır. Ev ilanlarında özellikle “metroya yakın” diye yazılır. Ev metroya yakınsa trafiğe çok fazla takılmadan zamanında varırsınız hedefinize. Bu ayrıcalığa sahip bahtlı kişilerden biri olarak ben de metroyu sıkça kullanırdım. Ancak bu ulaşım aracının benim için sunduğu kolaylığın yanında başka bir ehemmiyeti daha vardı: Metroda karşılaştığım insan çeşitliliği ve kültürel farklılık, adeta canlı bir sosyolojik gözlem alanı sunuyordu. Toplumsal sorunların metroya vuran yüzüne tanık olmak ve büyük şehrin yorgunluğunun insanlarda bıraktığı tahribatı gözlemlemek her daim ilginç bir deneyim olmuştur.

Sirkeci’den Üsküdar’a gitmek niyetiyle metroya doğru yürüdüğüm sıradan bir gündü. Biraz acelem vardı; herkesin olduğu gibi. Metro istasyonunun girişine vardığımda yürüyen merdivenlerin çalışmadığını fark ettiğimde içimi hafif bir hayal kırıklığı kapladı. Nedenini merak edenler için bir parantez açayım: Sirkeci metrosu, yerin yaklaşık 68 metre altında yer alan ve Avrupa’nın en uzun ikinci yürüyen merdivenlerine sahip olduğu söylenen bir istasyon.

Trene ulaşmak için üç ayrı yürüyen merdivenin kullanıldığı, o merdivenlerin her birine varmak için de uzun koridorlardan geçilen, neredeyse bir labirent tüneline andıran bir yapı. Şimdi bu yürüyen merdivenlerin bozuk olduğunu düşündüğünüzde benim o an taşıdığım varoluşsal sancıyı da hissedersiniz sanırım. Lafi uzatmayayım; yapacak bir şey yok diyerek hemen yanındaki düz merdivenlerden hızlıca inmeye başladım. İlk merdivenlerin bitiminde karşıma çıkan dijital ekranda “Üsküdar için iki dakika”

yazısını gördüğümde kaygım bir kat daha arttı.

Acaba yetişebilir miyim? Aslında yetişmem gereken bir yer yoktu ama büyük şehrin o meşhur aciliyet kültürüne bir kez alışmışım. O an, istasyonun bütün merdivenleri ve koridorlarıyla perona kadar uzanan mesafe gözümde canlandı. “Yetişebilirim” dedim kendi kendime, yetişmeliyim! Koşar adım hızlanarak merdivenleri ve koridorları bir bir katettim ve işte, soluk soluğayken karşılaştığım o sahne...

Tren perona yanaşmış; kapıları açık, on beş metre öteden “*hayatımda gördüğüm en ağır yolcu sensin*” dercesine sabırsız ve küçümseyici bir edayla bana bakıyor. Hemen can havliyle en yakın kapıya doğru atıldım ve mutlu son. Son saniyede, kapılar kapanmak üzereyken kendini trenin içine atabilmenin verdiği o garip mutluluğu siz de mutlaka tatmışsınızdır. Oysa üç dakika erken gelmiş olsaydım, bu mutluluğu yaşayamazdım. Fakir tesellisi dedikleri şey galiba tam da bu.

Trene attım kendimi ama iş bununla bitmiyor. O kadar kolay değil bu işler. Hemen göz ucuyla oturacak bir yer arıyorum. Oturacak bir yer bulsam, benden iyisi yok. Hayatı da biraz buna benzetiyorum bazen. Yaşamak dediğimiz şey; “*şu makama bir gelsem, şu işi bir büyütsem, hele bir atansam, şu kızla bir evlensem*” diye uzayıp

giden bir istekler manzumesi değil midir? Bu küçük kamu spotunu da verdikten sonra yeniden vagona dönelim.

Neyse ki birkaç boş koltuk var ama ben yine de en münasip yeri kolluyorum. Bu münasip yer tanımı kişiden kişiye değişiyor, bu konuya şimdi girmeyelim. Oturur oturmaz önce karşımda oturanları sonra da nispeten gözüme takılan yolcuları tepeden aşağıya süzme ihtiyacı hasıl oluyor. Belki size de oluyordur. Kıyafetleri, davranışları, yüzlerindeki ifadeler ve başka başka şeyler...

Sabah erken vakit olduğu için trendeki insanların neredeyse tamamı uykusuz. Oturabilme şerefine nail olanlar koltuklarında uyukluyor, ayakta kalanlar ise yarı uyanık hâlde seyreliyorlar. Asıl çarpıcı olan, mutsuz olanların hâlinin yüzlerinden okunacak kadar belirgin olması. Metro psikolojisi gerçekten çok ilginç; her türden insan tekinin yaşadığı bu uzun araç, adeta bir yaşam koridorunu andırıyor. Mesela, *çeşitli kaygılarla kendilerini ortamdan yalıtma istencesine güneş gözlüğü takanlar var*; en azından benim izlenimim bu yönde.

Güneş gözlüğünü yeterli bulmayanlar, kulaklığı da *ek bir izolasyon aracı* olarak devreye sokuyor. Ayakta kalan yaşlıları görmemek için mi böyle yapıyorlar, yoksa gözlüğü takınca kendilerini görünmez

sandıkları için mi, doğrusu bilmiyorum. Belki de bazıları, kendini metro ahalisine ait hissetmediği hâlde bir şekilde bu araca binmek zorunda kaldığından, güneş gözlüğü yardımıyla bu kalabalıktan soyutlanmaya çalışıyordur. Belki de metro, büyük şehrin bize bıraktığı en dürüst aynadır. Gürültüsüyle, telaşıyla, bakışlarıyla...

Aynı vagonda, birbirine değmeden ilerleyen hayatlar, kısa bir süreliğine yan yana düşer. Sonra herkes kendi durağında iner, kendi sessizliğine karışır. Ama tren hareket ederken, çiçeklerin gürültüyle açtığı o dünyadan hepimiz az ya da çok payımızı almış oluruz. Belki de metroya yakın ev diye

bir ayrıcalık yoktur; *metroya yakın hayatlar vardır*. Hatta bir metro istasyonunun bile olmadığı küçücük bir şehirde, aynı hayatın içinden geçiyor olabiliriz. Kim bilir?